

קרבנות 2

1. אורחות חיים חלק א דין מאה ברכות

יא. טעם למה קורין פ' התמיד בכל יום וכיצד קורין אותה על פה ולמה קורין הקרבנו' ומדרש ר' ישמעאל. נהגו לומר פ' התמיד שהיא צו את בני ישראל כדי להזכיר מעשה התמיד ובשבת מוסיפין פ' וביום השבת ויש נוהגים להוסיף בר"ח פרשת ובראשי חדשיכם אבל אין זה מעיקר המנהג ולא במועד פרשת המועד לפי שקורין אותה בתורה. אבל פ' התמיד שאין קורין אותה לא בתורה ולא במוסף שבת לפי שאין בה אלא ב' פסוקים לפיכך נהגו לאומרה בכל יום ופרשת שבת בכל שבת. ואחריהם אומרים ברכת כהנים שכן היו עושים במקדש מברכין ברכת כהנים אחר עבודה. וי"א ברכת כהנים קודם פ' צו ומצאתי טעם לדבר לפי שבברכת כהנים יש ס' אותיות כנגד ס' מסכתות בתלמוד וכדי להזכיר ברכתן של ישראל לפני התמידין וכן נוהגים בצרפת ובכמה מקומות בספרד:

יב. ולפני פרשת הקרבנות מברכין ג' ברכות אקב"ו לעסוק בדברי תורה ושמעתי אומרים כי בספרד חותמין בה בא"י נותן התורה וכך הוא בפ' הרואה. והערב ואשר בחר. והר"ש ז"ל כתב שאין אלא ב' והערב נא היא סמוכ' אל ברכת לעסוק וכן נמי אמרו משמו של ר"ת. ובעל המאור כתב שהן ג' ברכות כנגד מקרא משנה ותלמוד שקורא. וברכת הערב נא חותמת המלמד תורה לעמו ישראל ויש חותמין בא"י למדני חקיקר ואין ראוי לעשו' כן דבירוש' אמרו דאין עושין ברכה פסוק משום דכל חתימה היא בלשון הודאה שמודה להב"ה על טובו וחסדו אבל למדני חקיקר הוא בלשון בקשה ואינו מטבע של ברכה. ובתלמוד ובסדר ר' עמרם חותם לעסוק בד"ת והוא כולל עסק הלמוד ועשיית המצות וכן מנהג ספרד:

יג. ונהגו לומר הפרשיות בעל פה אע"פ שאמרו דברים שבכתב אי אתה רשאי לאומרם על פה משום עת לעשות לה' נהגו בו התר שא"א לכל אחד להביא ספר ספר לקרות בו בכל בקר. וטעם זה בק"ש שאומרים אותה בעל פה. וי"א שאין איסור לומר פסוקים בעל פה אלא בניגון הטעמים. וי"א שכל פרשה שנהגו לאומרם בתורת חובה כגון פרש' ק"ש רשאי לאומרה על פה כל שעה שירצה כיון שתקנו לאומרה משום חובה שחרית וערבית:

יד. ומזה הטעם נהגו לומר פ' הקרבנות בכל יום מפני שהיא חובה כמו שאמר במדרש בזמן שאין בית המקדש קיים אמרו לפני פרשת הקרבנות ומעלה אני עליכם כאלו הקרבנות לפני כל הקרבנות ומזה הטעם אומרים ברכת כהנים בעל פה כיון שהיא חובה לאומרה בכל יום בעל פה בשעת נשיאות כפיים יכול אדם לאומרה שלא במקום חובה. וכללו של דבר כל שנתן לאומרו בעל פה למצוה וחובה יכול אדם לאומרו כמה פעמים לרצונו ואין בכך כלום אפילו בשעה שאין בו לא מצוה ולא חובה ובירושלמי מפרש דוקא בס"ת שמא יאמרו חסר משם אבל בתפלות אין לחוש כלל. והרשב"א כתב בתשובה שלא אסרו אלא דבר של תורה להוציא מידי קריאת התורה כמו שאנו אומרים וקורין משם בשבת וי"ט בצבור אבל לקבלת מלכות שמים כק"ש או להזכרה כגון דרשה להודיע חובת היום מותר וה"ה לשאר פרשיו' עכ"ל והביא ראיות הרבה לדבריו. ור"פ כתב דוקא להוציא אחרים אמרין דברים שבכתב אבל לגבי עצמו לא. וי"א שכל דבר שרגיל לאומרו

בדיוק מותר לאומרו בע"פ וראיה מדר' מאיר שכתב מגלה בעל פה משום דרגיל בה לכתבה בדיוק. אמר אב"י כל העוסק באשם כאלו הקריב אשם וכן בעולה ושאר הקרבנות. פרשת עולה היא מתחלת פרשת ויקרא עד תחלת פרשת ונפש כי תקריב ועוד פר' צו זאת תורת העולה עד לא תכבה, ופרשת חטאת ואם נפש אחת תחטא בשגגה ופרשת אשם ונפש כי תחטא ועשתה וכתב ה"ר יהודה בר יקר טוב לומר עם הקרבנות פסוק זה ושחט אותו על ירך המזבח וכו' והוא בפרשת ואם מן הצאן קרבנו כדאמרינן בויקרא רבה אמר הקדוש ברוך הוא מעיד אני עליו שמים וארץ בין עכו"ם בין ישראל בין עבד בין אמה בשעה שהם קורין מקרא זה צפונה לפני ה' אני זוכר עקידת יצחק בן אברהם:

טו. ומטעם אלו המדרשים תקנו חז"ל שיקרא אדם בכל יום פרק איזהו מקומן לפי שיש בו **סוד כל הקרבנות**. ועוד שאז"ל ת"ח העוסקין בעבודה מעלה אני עליהם כאלו נבנה בית המקדש בימיהם ואחר איזהו מקומן נהגו לומר מדרש ר' ישמעאל שבו המדות שהתורה נדרשת בהן כדי שיצאו כל אחד ידי מקרא ומשנה ומדרש בכל יום בעסקם בתורה בין רב בין מעט וכל העוסק בתורה אינו צריך לא חטאת ולא אשם לא עולה ולא מנחה:

2. מגן אברהם סימן נ' ס"ב ב'

ללמוד בכל יום. נ"ל דוקא בזמניהם שהיו מבינים לשון תרגום אבל עכשיו שאין מבינים צריכים ללמוד להבין דאל"כ אינו נחשב ללימוד ואף בתפילה מוטב להתפלל בל"ש שמבין כמ"ש ס"ס ק"א מ"מ י"ל שאף שהוא אינו מבין הקדוש ברוך הוא יודע כוונתו ומבין אבל אם אומר המשנה ואינו מבין אינו נקרא לימוד לכן צריכים ללמוד הפי':

3. תלמוד בבלי מסכת ברכות דף כו:

איתמר, רבי יוסי ברבי חנינא אמר: תפלות אבות תקנום; רבי יהושע בן לוי אמר: תפלות כנגד תמידין תקנום.

4. טור אורח חיים הלכות תפלה סימן צ"ח. ס"ד

... ואחר שיעשה כל זה מובטח לו שתתקבל תפלתו שהתפלה היא במקום הקרבן דכתיב ונשלמה פרים שפתינו (הושע יד) וכתוב ולעבדו בכל לבבכם וכי יש עבודה בלב אלא איזו היא עבודה שהיא בלב הוי אומר זו תפלה ולכך צריך ליזהר שתהא דוגמת הקרבן בכוונה ולא יערב בה מחשבה אחרת כמו מחשבה שפוסלת בקדשים ומעומד דומיא דעבודה דכתיב לעמוד לשרת והשוואת הרגלים ככהנים בשעת העבודה וקביעות מקום כמו הקרבנות שכל אחד קבוע מקומו לשחיטתו ומתן דמיו' ושלא יחוץ דבר בינו לבין הקיר ובינו לקרקע דוגמת הקרבן שחציצה פוסלת בינו לבין הכלי ובינו לרצפה וראוי הוא שיהיו לו מלבושים נאים מיוחדים לתפלה כגון בגדי כהונה אלא שאין כל אדם יכול לבזבז על זה ומ"מ טוב לו שיהיו לו מכנסים מיוחדים לתפלה משום נקיות ואחר שיעשה דוגמת הקרבן עולה לריח ניחוח למקום שהקרבן עולה והמלאך עושה אותו כתר לקונו...

יד. וכתב עוד האגור (שם) בשם מהר"י מולין (שו"ת מהרי"ל החדשות סי' מה) דנשים מברכות ברכת התורה אף על פי שאינן חייבות ולא עוד אלא שהמלמד את בתו תורה כאילו מלמדה תיפלות (סוטה כ). זהו בתורה שבעל פה אבל לא תורה שבכתב ואף על פי שלשון ברכת לעסוק בדברי תורה משמע תורה שבעל פה מכל מקום אין לשנות מטבע הברכות ועוד כי הן מברכות על קריאת הקרבנות ותפלה כנגד קרבנות תקנום (ברכות כו:) והן חייבות בתפלה (שם כ:): ואם כן חייבות ג"כ בקריאת העולה והקרבנות וכל שכן לדברי סמ"ג שכתב שהנשים חייבות ללמוד הדינים השייכים להן ע"כ:

6. סדר קורבנות (סידור תורת אמת)

איזהו מקומן של זבחים, קדשי קדשים שחייטתן בצפון, פר ושעיר של יום הכפורים שחייטתן בצפון, וקבול דמן בכלי שרת בצפון, ודמן טעון הזיה על בין הבדים ועל הפרכת ועל מזבח הזהב. מתנה אחת מהן מעכבת. שירי הדם היה שופך על יסוד מערבי של מזבח החיצון. אם לא נתן, לא עכב:

פרים הנשרפים ושעירים הנשרפים שחייטתן בצפון, וקבול דמן בכלי שרת בצפון, ודמן טעון הזיה על הפרכת ועל מזבח הזהב. מתנה אחת מהן מעכבת. שירי הדם היה שופך על יסוד מערבי של מזבח החיצון. אם לא נתן, לא עכב. אלו ואלו נשרפין בבית הדשן:

חטאת הצבור והיחיד. אלו הן חטאת הצבור, שעירי ראשי קדשים ושל מועדות, שחייטתן בצפון, וקבול דמן בכלי שרת בצפון, ודמן טעון ארבע מתנות על ארבע קרנות, כיצד, עלה בכךש ופנה לסובב, ובא לו לקרן דרומית מזרחית, מזרחית צפונית, צפונית מערבית, מערבית דרומית. שירי הדם היה שופך על יסוד דרומי, ונאכלין לפניו מן הקלעים לזכרי כהנה בכל מאכל ליום ולילה עד חצות:

העולה, קדש קדשים, שחייטתה בצפון, וקבול דמה בכלי שרת בצפון, ודמה טעון שתי מתנות שהן ארבע, וטעונה הפשט ונתוחם וקליל לאשים:

זבחי שלמי צבור ואשמות. אלו הן אשמות, אשם גזלות, אשם מעילות, אשם שפחה חרופה, אשם זזיר, אשם מצורע, אשם תלוי, שחייטתן בצפון, וקבול דמן בכלי שרת בצפון, ודמן טעון שתי מתנות שהן ארבע, ונאכלין לפניו מן הקלעים לזכרי כהנה בכל מאכל ליום ולילה עד חצות:

התודה ואיל זזיר, קדשים קלים, שחייטתן בכל מקום בעזרה, ודמן טעון שתי מתנות שהן ארבע, ונאכלין בכל העיר, לכל אדם, בכל מאכל, ליום ולילה עד חצות. המורם מהם פיוצא בהם, אלא שהמורם נאכל לפניהם ולנשיהם ולבניהם ולעבדיהם:

שלמים, קדשים קלים, שחייטתן בכל מקום בעזרה, ודמן טעון שתי מתנות שהן ארבע, ונאכלין בכל העיר לכל אדם בכל מאכל לשני ימים ולילה אחד. המורם מהם פיוצא בהם, אלא שהמורם נאכל לפניהם, לנשיהם ולבניהם ולעבדיהם:

הבכור והמעשר והפסח, קדשים קלים, שחייטתן בכל מקום בעזרה, ודמן טעון מתנה אחת, ובלבד שיתן פנגד היסוד. שנה באכילתו, הבכור נאכל לפניהם, והמעשר לכל אדם,

ונאכלין בכל העיר לכל אדם בכל מאכל לשני ימים ולילה אחד. הפסח אינו נאכל אלא בלילה, ואינו נאכל אלא עד חצות, ואינו נאכל אלא למנויו, ואינו נאכל אלא צלי:

7. תוספות מסכת מגילה דף כג.

והא שאין מוציאין ב' ספרי תורות בכל השבתות לקרוא בשניה וביום השבת כמו שעושין ביום טוב נראה לפי שאין בפרשה אלא שני פסוקים ואין קורין בתורה פחות מג' פסוקים ואין להתחיל בפרשה שלמעלה או לסיים בפרשה שלמטה משום דלא הוי מענינו של יום ועוד י"ל לפי שצריך להפטיר בכל שבת מענינו של יום ואי קרינן בשל שבת א"כ יהא צריך להפטיר בדסליק מיניה והיינו בשבת וא"כ יהו כל ההפטרות מענין אחד ועוד י"ל לפי שלעולם אין קורין בספר תורה שני בקרבנות אלא באותן שבאין לכפרה כדפירש לקמן פרק בני העיר (דף לא). שקורין בהן ביום טוב ומהני לישראל כאילו הקריבום אבל קרבנות שבת אינן באין לכפרה ומש"ה אין קורין בהן.

8. שולחן ערוך הרב אורח חיים סימן נ סעיף ב

אין קריאת פרק זה וברייאתא זו עולה ללימוד משנה ותלמוד אלא למי שמבין אבל מי שאינו מבין צריך ללמוד ולהבין שאם לא כן אינו נחשב ללימוד שאף בתפלה מוטב להתפלל בלשון שמבין אלא שיש לומר שאף שהוא אינו מבין הקדוש ברוך הוא יודע כוונתו ומבין אבל אם אומר המשנה ואינו מבין אינו נקרא לימוד כלל:

9. רא"ש מסכת ראש השנה פרק ד סימן יד

והא אמר רב הונא אמר רב (נחמן) כיון שאמר ובתורתך כתוב לאמר שוב א"צ. פי' רש"י שוב א"צ לומר קרבנות המוספין ובשם רבותיו פי' מלכיות זכרונות ושפורות. והקשה הא דלא כרבנן ודלא כרבי יוחנן בן נורי דתנן אין פוחתין מ' מלכיות רבי יוחנן בן נורי אמר שלש. ור"ת מפרש דאמלכיות זכרונות ושפורות קאי. והיכא דאתחיל פליגי דלא יפחות למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה אבל אם אינו רוצה לומר כלל יפטור את עצמו. על ידי ככתוב בתורתך שאז הוא כולל כולם יחד דנביאים וכתובים כולוהו איקרו תורה. אבל כשאמר פסוק אחד גילה בדעתו שאינו רוצה לכלול כולם בכלל ובתורתך כתוב לאמר וא"כ לא יפחות מן המנין למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה. אבל מקראות של מוסף שהן במקום הקרבנות כדכתיב ונשלמה פרים שפתינו (ובזמן) שהראה הקדוש ברוך הוא לאברהם אבינו בברית בין הבתרים כשיתבטלו הקרבנות שיהיו ישראל יוצאין בהזכרתן (תענית דף כז ב) אין לבטלן וצריך להזכירם לעולם. אבל מוסף של ר"ח בר"ה אין צריך להזכיר אלא די בזה שהוא אומר מלבד עולת החודש ומנחתה שבזה נכלל כל מוספי ר"ח ויאמר נמי ושני שעירים לכפר. והרבה נחלקו על ר"ת בזה כי עשה את הטפל עיקר ואת העיקר טפל כי פסוקי מלכיות זכרונות ושפורות נשנו במשניות ופסוקי קרבנות לא הוזכרו לא במשנה ולא בגמרא אלא שנהגו לאומרם במקום הקרבנות ואם על מלכיות זכרונות ושפורות אמר רב כיון שאמר ובתורתך כתוב לאמר כאילו הזכירן כ"ש בקרבנות מוספין דהוי כאילו הזכירם וקיים ונשלמה פרים שפתינו. ונהגו בספרד שאין מזכירין פסוקי מוספין אלא בשבת ור"ח דרגילי ולא אתי למיטעי בהן אבל בכל המועדות אין מזכירין דאית למיטעי בהו.

13. טור אורח חיים הלכות ברכות השחר ושאר ברכות סימן

ג

וקבעו לשנות משנת איזהו מקומן וברייתא דרבי ישמעאל אומר בי"ג מדות אחר פרשת התמיד משום הא דאמר רב ספרא לעולם ישלש אדם שנותיו שליש במקרא שליש במשנה שליש בתלמוד ופריך ומי ידע כמה חיי ומשני לא נצרכה אלא ליומי שצריך בכל יום ללמוד משלשתן ומדרש של ברייתא דרבי ישמעאל הוי במקום תלמוד שהמדרש כתלמוד ועוד שהיא תחלת תורת כהנים שהוא ראש לכל הקרבנות קבעוה אצל הקרבנות ומשנת איזהו מקומן קבעוה אחר פ' התמיד משום דכתיב ובכל מקום מוקטר מוגש לשמי וכי בכל מקום מוקטר מוגש אלא אלו ת"ח שעוסקין בעבודה בכ"מ מעלה אני עליהם כאילו מקריבין ומגישים לשמי:

14. ביאור הגר"א אורח חיים סימן ג

קבעו כו'. תוס' קדושין (ס"א) [ל' א'] וע"ז י"ט ב' ובחרו באלו משום שהן מעניני הקרבנו' וכלולה שם כל הקרבנות והיא הלכה למשה מסיני ברורה וברייתא דר"י לפי שהיא תחילת ת"כ שהיא ראש לכל הקרבנות. טור:

15. תלמוד בבלי מסכת מנחות דף קי עמוד א

ורבי יוחנן אמר: אלו תלמידי חכמים העוסקין בהלכות עבודה, מעלה עליהם הכתוב כאילו נבנה מקדש בימיהם. אמר ריש לקיש, מאי דכתיב: זאת התורה לעולה למנחה ולחטאת ולאשם? כל העוסק בתורה, כאילו הקריב עולה מנחה חטאת ואשם.

16. רבינו יונה על הרי"ף מסכת ברכות דף ה עמוד א

לא הפסיד כאדם שקורא בתורה ויש לשאול מה בא להשמיענו שלא הפסיד כאדם שקורא בתורה וזה דבר פשוט הוא ותירץ הרב רבי שלמה מן ההר ז"ל דאתא לאשמעינן שאע"פ שדברים שבכתב לא נתנו לאמרן על פה ושאר פסוקים אינו יכול לקרוא אפי' הכי ק"ש יכול לקרותה על פה ואף על פי שאינו קורא אותה לשם חובה דכיון שניתנה לאומרה על פה לחובה יכול לאומרה אפי' שלא לחובה כל הפעמים שירצה ומזה הטעם התקינו לומר פרשת קרבנות על פה בכל יום מפני שהיא חובה כדאמרינן במדרש אמר אברהם אבינו במה אדע כי אירשנה כלומר באיזה זכות יתקיימו להם הבטחותיך אמר לו בזכות הקרבנות שנאמר קחה לי עגלה משולשת וגו' תינח בזמן שבית המקדש קיים בזמן שאין בית המקדש קיים מאי איכא למימר יאמרו לפני פרשת הקרבנות ומעלה אני עליהם כאילו בנו בית המקדש והקריבו עליו קרבן...

17. משנה ברורה סימן מח ס"ק א

ונראה לי פשוט דמי שידוע ספר מצוה ללמוד בגמרא פירוש המימרא הזו וכן מה שאנו אומרינן בכל יום עניני עשיית הקטורת כדי שיבין מה שהוא אומר ובזה תחשב לו האמירה במקום ההקטרה וכן כתבו הספרים דמה שאמר הגמרא כל העוסק בפרשת עולה וכו' הכוונה שהוא מתעסק להבין עניניה לא אמירת התיבות לבד.

10. רבינו יונה על הרי"ף מסכת ברכות דף יח עמוד א

תדע שהרי אנו רואין שהפסוקים של קרבן מוסף אין אנו מזכירין אותם בתפלת יוצר ר"ל שלא התקינו לומר בה הפסוקים של קרבן [שחרית כמו שהתקינו בתפלת] מוסף וכיון שזו הי' כנגד קרבן מוסף וכבר עבר הזמן אין לה תשלומין...

11. שו"ת נודע ביהודה מהדורא קמא - אורח חיים סימן ד

להרב הנ"ל, ואשר בדק לן מעלתו למה פסוקי המוספין קבעו בתפלת המוסף ופרשת התמיד לא תיקנו לומר בתפלה פסוקי התמיד, הנה בדבר זה היה לי למנוע מלהשיב כי מי הוא ואיזה הוא שיאמר מלבו טעם על דברים העומדים ברומו של עולם ואנשי כנסת הגדולה להם לבדם נפתחו שערי שמים וקבעו הכל בטעם ידוע להם ואין אתנו יודע עד מה. ואעפ"כ ע"פ פשוטן של דברים נלע"ד משום שהתפלות שנקבעו בכל יום נקבע בהם כל צרכי האדם וכל אחד בעת הצורך יפרוש כפיו בתפלה להתפלל אפילו כמה פעמים ביום וכמד הלואי שיתפלל כל היום. ואפילו לדעת החולק עכ"פ אם אירע לו לחדש דבר יכול הוא לחזור ולהתפלל. ואם היו מזכירין התמיד בפירוש בתפלה לא היה אפשר להתפלל אלא שחרית וערבית ולמי שהיה נולד איזה דבר להתפלל עליו לא היה יכול להתפלל ואין כל אדם ביכלתו לחדש נוסח תפלה מלבו. ולקבוע תפלה אחרת חוץ מתפלה שבמקום התמיד לא רצו להטריח בכל יום. ולכן אף שתפלתנו נגד תמידין תקנו לא קבעו זכרון התמיד בפירוש בתפלה משא"כ בתפלת המוסף שהיא לפרקים קבעו פרשת המוספין מפורש:

12. טור אורח חיים הלכות ברכות השחר ושאר ברכות סימן

מח

וקבעו לקרות פרשת התמיד כדאי' במדרש בזמן שאין בהמ"ק קיים מה תהא עליהם אמר לו כבר הקדמתי להם סדר הקרבנות כ"ז שעוסקין בהן מעלה אני עליהם כאילו הקריבום לפני, ובסידור ר"ע כתוב פרשת ברכת כהנים אחר ברכת התורה קודם פרשת התמיד ויש נוהגין לומר אחריה פסוק וערבה לה' מנחת יהודה וגו' וטוב לומר אחריה סדר המערכה שזה נוסחה אביי מסדר סדר המערכה משמיה דגמרא ואליבא דאבא שאול מערכה גדולה קודמת למערכה שנייה של קטורת ומערכה שנייה של קטרת קודמת לסדור שני גזרי עצים וסדור שני גזרי עצים קודם לדישון מזבח הפנימי ודישון מזבח הפנימי קודם להטבת חמש נרות והטבת חמש נרות קודם לדם תמיד ודם תמיד קודם להטבת שתי נרות והטבת שתי נרות קודם לקטרת וקטרת קודם לאברים ואברים קודמין למנחה ומנחה לחביתין וחביתין לנסכים ונסכים קודמין למוספין ומוספין קודמין לבזיכין ובזיכין קודמין לתמיד של בין הערבים שנאמר והקטיר עליה חלבי השלמים עליה השלם כל הקרבנות כולם וטוב לומר אחר זה רבון העולמים אתה צויתנו להקריב קרבן התמיד במועדו ולהיות כהנים בעבודתם ולויים בדוכנם וישראל במעמדם ועתה בעונותינו חרב המקדש ובטל התמיד ואין לנו כהן בעבודתו ולא לוי בדוכנו ולא ישראל במעמדו ואתה אמרת ונשלמה פרים שפתינו לכן יה"ר מלפניך שיהא זה חשוב ומקובל לפניך כאילו קרב התמיד במועדו ועמדתי על מעמדו...

